

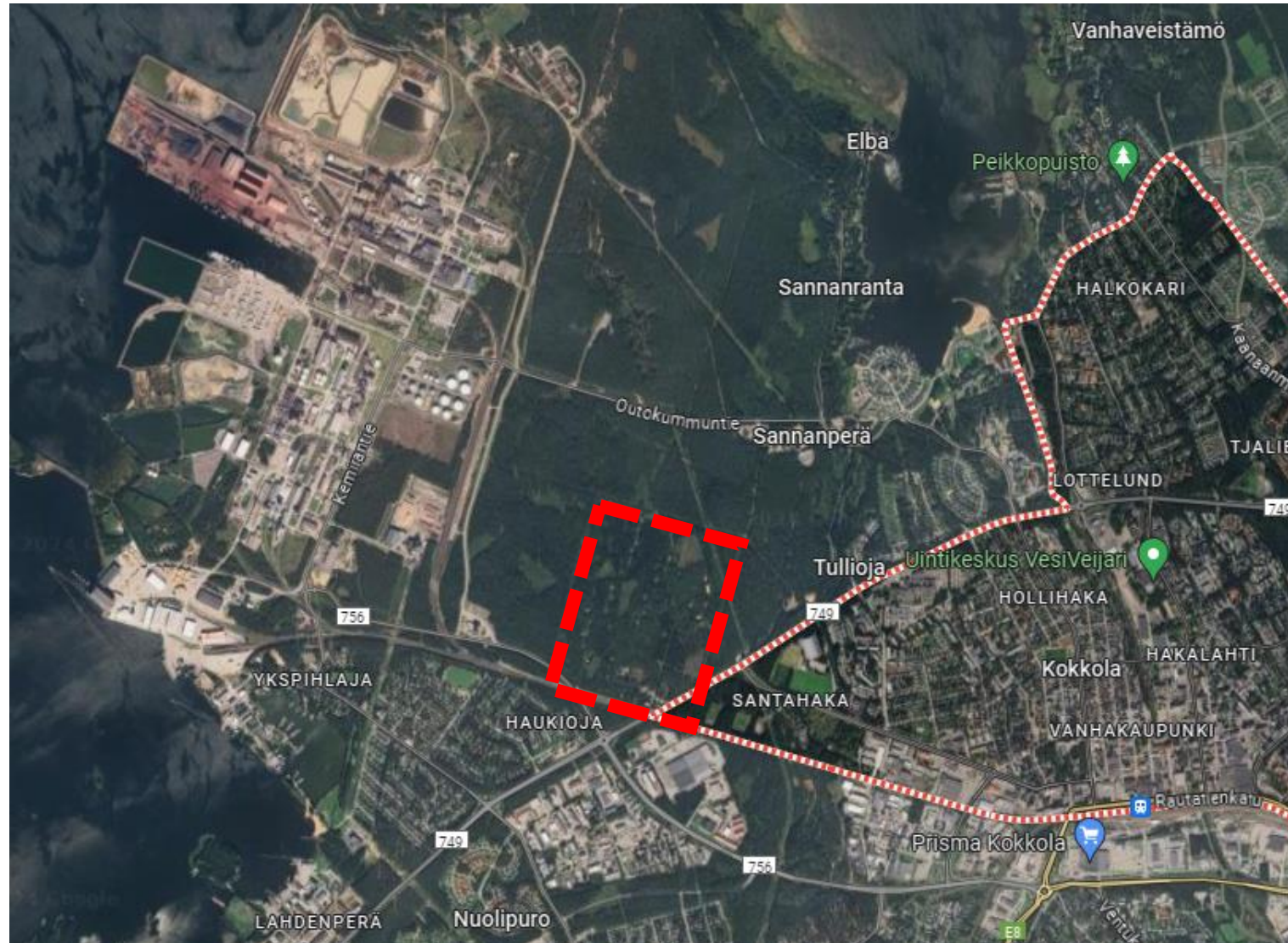
Kokkolan Lataamon aluesuunnittelu

2024

Työn tavoite ja tarkoitus

- Innovatiivinen kilpailutus: tarjousneuvottelu Teams, kolme tarjoajaa, joista kaksi valittiin: Sweco ja Ramboll
- Työn tarkoitus oli tuottaa aluesuunnitelma 1:2000 jatkosuunnittelun pohjaksi. Hankesuunnitelmatasoinen selvitys Lataamo-rakennuksen käytöstä museon säilytystiloiksi. Osa-aluesuunnitelmia 1:1000 tärkeimmistä kohteista. Havainnollistaa vinjetti, tunnelmakuvilla ja luonnoksilla.
- Suunnittelu-aikataulu viikot 46-3 joka jakautui myös joululomien aikaan, sisälsi 2kpl maastokäyntejä talviolosuhteissa

Sijainti

Suunnittelualue

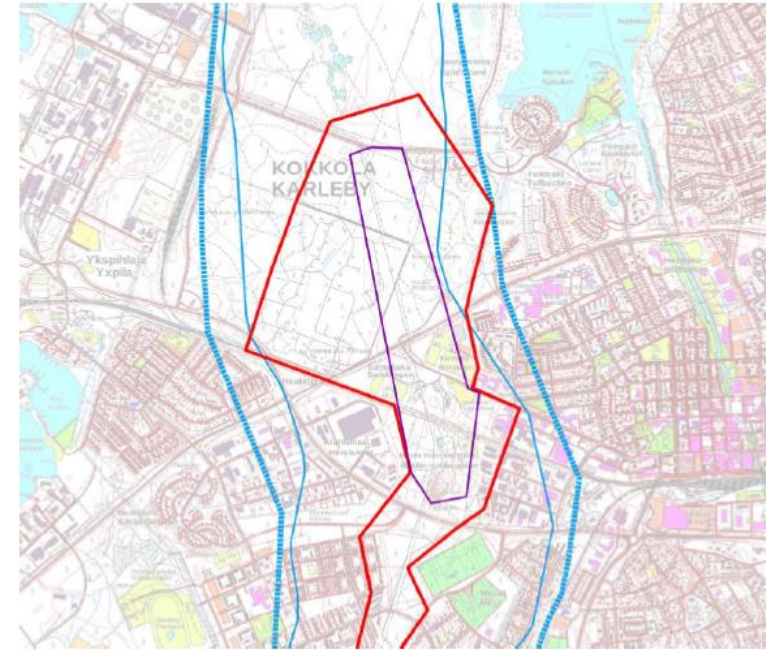
- Alueen laajuus on n.78 ha + alueeseen liittyvä ”suojavyöhyke”. Rakennusten määrä on n. 66 kpl, pääosin kylmiä varastorakennuksia.
- Suunnittelualue jakautui kahteen osioon: aluesuunnitelma koko A-alueelle. B-alueelle sijoittuu museon säilytystilat. B-alueen Lataamorakennukseen tuotettiin pohjakuvia, jotka pohjautuvat käyttäjien tarpeisiin, tavoitteisiin ja tilojen käyttöön. A-alueelle tuotettiin aluesuunnitelma.

Pohjavesialue

- Suunnittelualue sijoittuu lähes kokonaan Patamäen pohjavesialueelle. Lisäksi suunnittelualue sijoittuu suurelta osin vedenottamon kaukosuojavyöhykkeelle ja osittain sen lähisuojavyöhykkeelle.
- Näihin vyöhykkeisiin liittyy erinäisiä määräyksiä pohjavesien suojelemiseksi. Nämä on esitetty alueen pohjavesien suojelusuunnitelmassa (24.5.2023 Envineer)
- Pohjavesien riittävä muodostuminen on lähtökohta alueella. Tämä tarkoittaa, että alueen maanpintaa ei saa tarpeettomasti peittää vettä läpäisemättömillä rakenteilla ja vesiä johtaa alueen ulkopuolelle.
- Toinen tärkeä näkökulma on, että maanhan imeytettävien vesien laatu on sellainen, ettei pohjaveden laatuun tule heikennystä.

2.3 Suojelualueet

Kuva 6 Selvitysalue sijaitsee Patamäen pohjavesialueen ydinalueella, kokonaan punaisella vedenottamon kaukosuojavyöhykkeellä sekä osittain violetilla merkityllä lähisuojavyöhykkeellä. Kuva: ELY-keskus.

Historia

- Asevarikko aloitti toimintansa 1941.
- Asevarikon pääasialliseksi tehtäväksi tuli ammusten lähettäminen rintamalle. Asemasodan aikana varikon toiminta oli hiljaisempaa, kunnes se taas kiihtyi ennätystahtiin sodan loppupuolella heinäkuussa 1944, jolloin varikolla laitettiin toimintakuntoon kymmeniätuhansia ammuksia ja yli 100 000 sytytintä.
- Sodan jälkeisinä vuosina pitkään ja paljon työtä teetti varikolle rintamalta ja aseväkistöistä toimitetun materiaalin lajittelu, luettelointi sekä huolto- ja korjaustoimenpiteet, joita vaativat etenkin kranaatit. Varsinainen ampumatarvikkeiden tuotanto lopetettiin. Vasta sotavuosien jälkeen asevarikko saavutti mittavimman laajuuteensa. Vuonna 1945 puolustusvoimat vuokrasi Kokkolalta vielä 50 hehtaarin suuruisen alueen sodasta jääneiden tarvikkeiden varastointia varten. Uusille alueille rakennettiin lisää varastotilaa, jonka kokonaismäärä vuosikymmenen loppuun mennessä ylsi lähes 45 000 neliöön

Lähde: Kokkolan Vanhan asevarikon alueen kulttuuriympäristö- ja rakennusinventointi, Sweco, 2021

Historia

Työn luonne ja kiireisyys oli vahvasti sidoksissa sotatoimien etenemiseen. Asemasodan aikana varikon toiminta oli hiljaisempaa, kunnes se taas kiihtyi ennätystahtiin sodan loppupuolella heinäkuussa 1944, jolloin varikolla laitettiin toimintakuntoon kymmeniätuhansia ammuksia ja yli 100 000 sytytintä... Tiilirunkoiset ammusvarastot rakennettiin mm. nallien, ruudin, räjähdysaineiden, sytyttimien, öljyn ja tettryylin säilytyksessä. Lisäksi niissä kuivattiin elohopeaa ja amatolia. 1950-luvun alkuvuosina ammushuollon tarpeisiin rakennettiin nitraattikuivaamo, ruutilaboratorio ja pakkopurkaamo... Alueella oli myös laatikkokokoomo sekä erilaisia työhuoneita ja verstaita.

Lähde: Kokkolan Vanhan asevarikon alueen kulttuuriympäristö- ja rakennusinventointi, Sweco, 2021

Historia

- 1950-luvun edetessä Kokkolan kaupungin ja puolustusvoimien varikkoaluetta koskevien näkemysten yhteensovittaminen muuttui jatkuvasti hankalammaksi.
- Varikon maa-alue, joka sijaitsi aivan Kokkolan keskustan ja sataman tuntumassa oli hyvin suuri. Kokkolan kaupunki oli aktiivisesti työskennellyt varikon saamiseksi kaupunkiin vain parikymmentä vuotta aiemmin, mutta ryhtyi 60-luvulle tultaessa ajamaan sen siirtoa muualle. Myös kaupunkilaisten suhtautuminen varikon oli epäileväistä, sillä suuren salaperäisen varikon toiminta kaupunkialueella oli omiaan aiheuttamaan siihen kohdistuvia pelkoja.

Lähde: Kokkolan Vanhan asevarikon alueen kulttuuriympäristö- ja rakennusinventointi, Sweco, 2021

Ilmakuva 1943

Historia 1950

- 1950-luvun edetessä Kokkolan kaupungin ja puolustusvoimien varikkoaluetta koskevien näkemysten yhteensovittaminen muuttui jatkuvasti hankalammaksi.
- Varikon maa-alue, joka sijaitsi aivan Kokkolan keskustan ja sataman tuntumassa oli hyvin suuri. Kokkolan kaupunki oli aktiivisesti työskennellyt varikon saamiseksi kaupunkiin vain parikymmentä vuotta aiemmin, mutta ryhtyi 60-luvulle tultaessa ajamaan sen siirtoa muualle. Myös kaupunkilaisten suhtautuminen varikon oli epäileväistä, sillä suuren salaperäisen varikon toiminta kaupunkialueella oli omiaan aiheuttamaan siihen kohdistuvia pelkoja.

Lähde: Kokkolan Vanhan asevarikon alueen kulttuuriympäristö- ja rakennusinventointi, Sweco, 2021

Historia

Myös kaupunkilaisten suhtautuminen varikon oli epäileväistä, sillä suuren salaperäisen varikon toiminta kaupunkialueella oli omiaan aiheuttamaan siihen kohdistuvia pelkoja. Epäluuloja lisäsi myös puolustusvoimien harjoittama tietojen pimitys sekä Nastolassa samoihin aikoihin tapahtunut Uudenkylän asevarikon tuhoisa räjähdys.

Asevarikon pääasialliseksi tehtäväksi tuli ammusten lähettäminen rintamalle. Jatkosodan hyökkäysvaiheessa ampumatarvikkeiden kulutus oli suurta, mikä asetti suuria työskentelypaineita varikolle... Raskasta työtaakkaa ja epäsäännöllisiä työaikoja kompensoimaan varikon sisäpuolelle järjestettiin SOK:n pyörittämä osuuskauppa, joka mahdollisti alueella asuneiden ja työskennelleiden ihmisten elinpiirin rajoittumisen porttien sisäpuolelle. Varikon alueella oli myös sota-aikana kuin sen jälkeenkin mahdollisuus harrastaa liikuntaa erillisellä urheilukentällä, alueella ylläpidetyillä laduilla sekä työyhteisön omissa porukoissa... Varikon alueella asui ilmeisesti parikymmentä perhettä. Lastenhoito oli järjestetty yhteisöllisesti ja varikon alue muutenkin hyvin hoidettu sekä viihtyisä.

Lähde: Kokkolan Vanhan asevarikon alueen kulttuuriympäristö- ja rakennusinventointi, Sweco, 2021

Historia 1962

- 1950-luvun edetessä Kokkolan kaupungin ja puolustusvoimien varikkoaluetta koskevien näkemysten yhteensovittaminen muuttui jatkuvasti hankalammaksi. 1950-luvulla varikkoalue oli suurimmillaan ja rakennuskantaa tiivistettiin.
- Varikon maa-alue, joka sijaitsi aivan Kokkolan keskustan ja sataman tuntumassa oli hyvin suuri. Kokkolan kaupunki oli aktiivisesti työskennellyt varikon saamiseksi kaupunkiin vain parikymmentä vuotta aiemmin, mutta ryhtyi 60-luvulle tultaessa ajamaan sen siirtoa muualle. Myös kaupunkilaisten suhtautuminen varikon oli epäileväistä, sillä suuren salaperäisen varikon toiminta kaupunkialueella oli omiaan aiheuttamaan siihen kohdistuvia pelkoja.

Lähde: Kokkolan Vanhan asevarikon alueen kulttuuriympäristö- ja rakennusinventointi, Sweco, 2021

Ilmakuva 1994

- 1963-1965 alettiin toimintoja siirtää Haapajärvelle ja ydinalueen ulkopuoliset osat luovutettiin Kokkolan kaupungille. Rakennuksia alettiin purkaa ja aluetta ennallistamaan.
- Puolustusvoimat poistuivat alueelta 2006, jota ennen siirrettiin räjähdysherkkä materiaali muualle. Vuonna 2014 alue siirtyi LSK Business Park Oy:n omistukseen. Heiltä alue siirtyi Kokkolan kaupungille.

Lähde: Kokkolan Vanhan asevarikon alueen kulttuuriympäristö- ja rakennusinventointi, Sweco, 2021

Rakennuskanta

Varastorakennukset

- 40-luvun betoniset ammusvarastot
- 50-luvun lautarakenteiset varastot
- 60-luvun lautarakenteiset varastot

Rakennuksia säilytetään tarpeen mukaan. Alkuperäinen 1940-luvun rakennuskanta mielenkiintoisinta.

Lataamorakennuksen (504) ympäristön sekalaista rakennuskantaa. Mielenkiintoisimpia: valvomo (515), myymälä/sotilaskoti (502), sauna (508), upseerikerho (506)

Säilyneet asuin- ja majoitusrakennukset 40-luvulta (1, 2, 13 ja 18)

Ammuslataamon tuotantorakennuksia 1940-luvulta. Rakennuskanta mielenkiintoista esim. voimala (541), trotyylivalimo (544), verstas (545) ym.

1

2

3

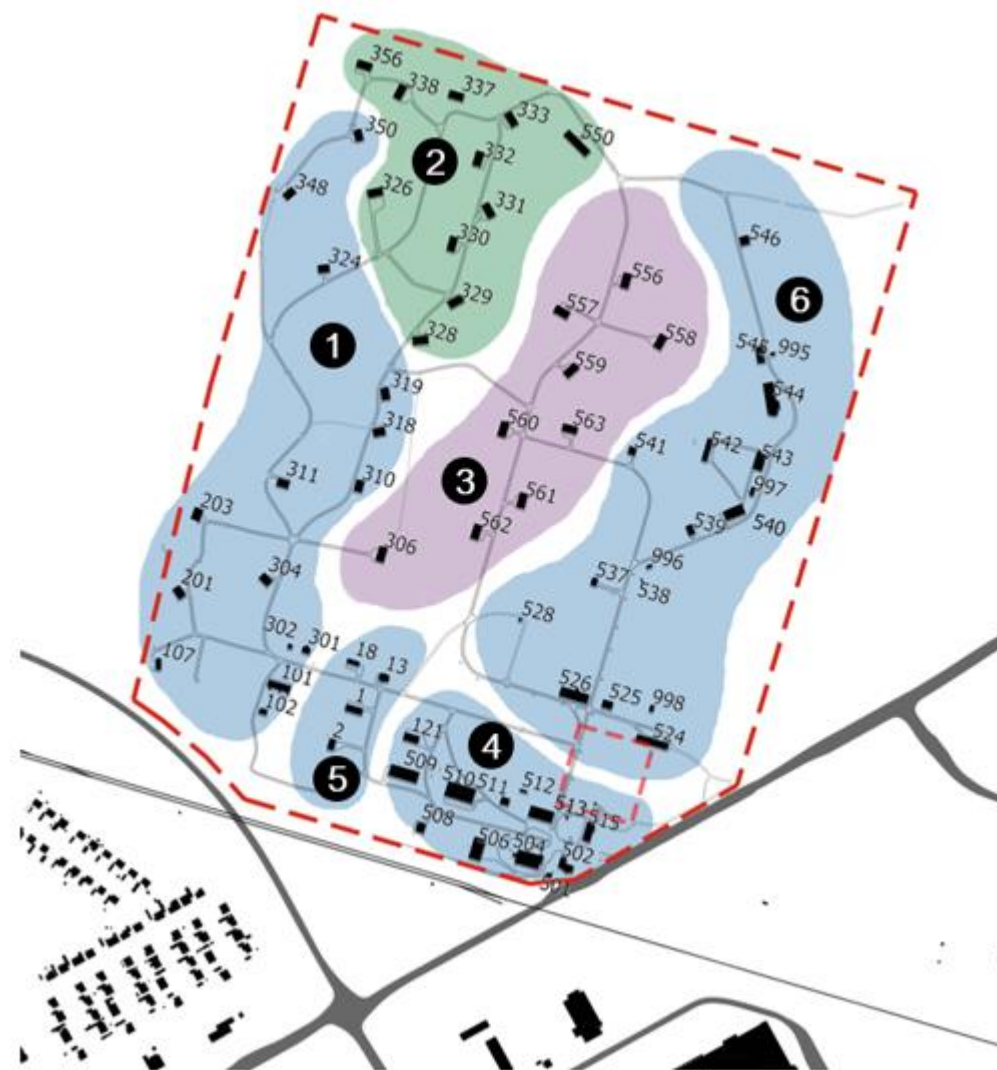
4

5

6

1940-luku

1950-luku

1960-luku

Valokuvia

Lataamo-rakennuksen 1 krs,
sisätilat

Lataamo-rakennuksen 1 krs,
portaikko

Lataamo-rakennuksen lastauslaituri

Valokuvia

Asuinrakennus 13

Asuinrakennus 13

Asuinrakennus 13

Valokuvia

Asuinrakennusten välissä sijaitseva kuusikujanne

Lataamorakennus 544 ylemmässä kuvassa ja tuotantorakennus 543 alemmassa kuvassa

Valokuvia

Trotyylivalimo 544

Trotyylivalimo 544

Voimala 541

Valokuvia

Verstas 545

Trotyylivalimo 544

Verstas 545

Valokuvia

Verstas 545

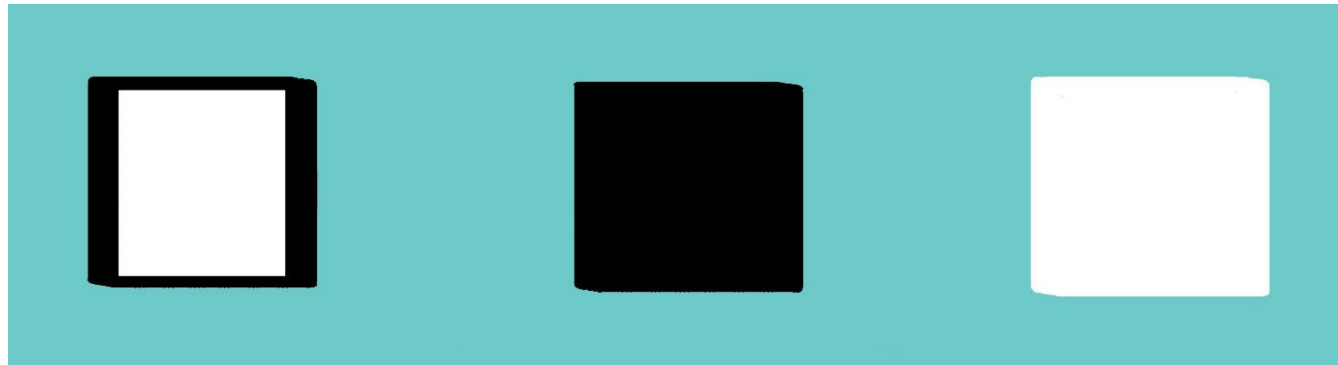
Voimala 541

Trotyylivalimo 544

Kehittämisvisio

Konsepti

RAJATTU
asevarikko 1941

SULJETTU
1944-2006

RAJATON
2024-

Konsepti

Lataamo avataan (taide)yhteisölle vuosien suljetun asevarikko toiminnan jälkeen.

Toiminnot

TAIDEMETSÄ

+

SALATTU
METSÄ

+

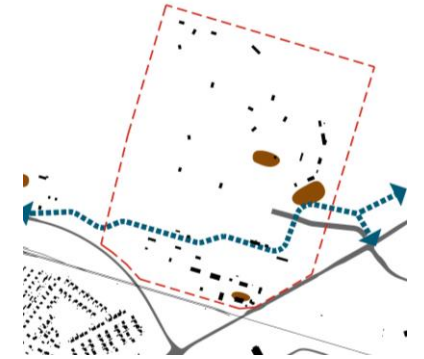
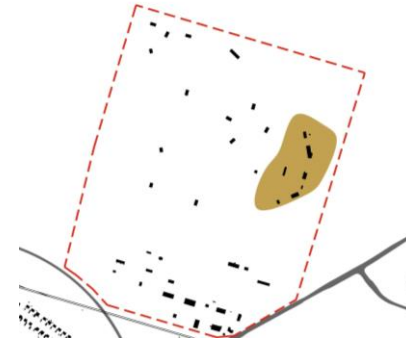
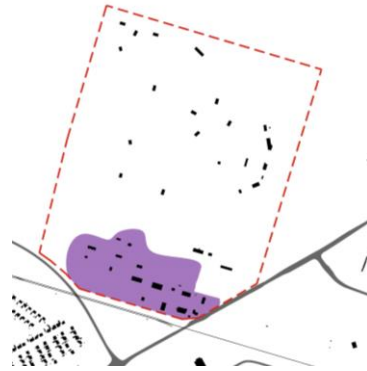
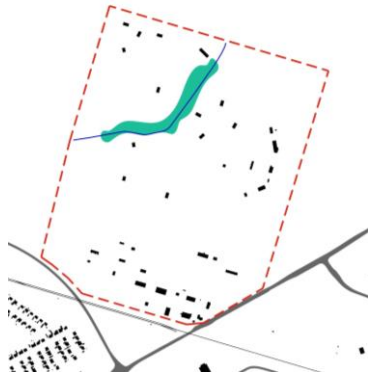
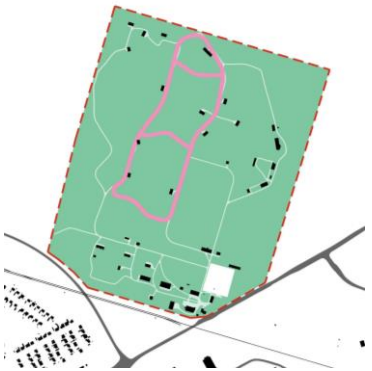
MUSEO/
KAUPUNGIN
ALUE

+

SISÄTOIMINTA

+

REITIT

Toimintojen sijoittuminen

- Museon ja kaupungin alue (aidattu)
- Sisätoiminta: skeittaus, bänditoiminta tms.
- Haukiojan salattu metsä
- Haukioja
- Metsä
- Taidemetsä; polku ja luistelurata talvisin
- Pysäköinti; Port Tower ja alueen sisällä
- Pyöräliikenteen väylä
- Polut/reitit
- Säilytettävät rakennukset

Ehdotus säilytettävästä rakennuskannasta

- Säilytetään rakennuskantaa museon ja kaupungin aidatulla alueella sekä sisätoimintojen alueella
- Lisäksi valitaan taidepolkua varten rakennuksia eri aikakausilta
- Luoteisnurkassa on pieni varastorakennusten keskittymä, minkä voisi säilyttää jotakin toimintoa varten

 Ehdotus säilytettävästä rakennuksesta

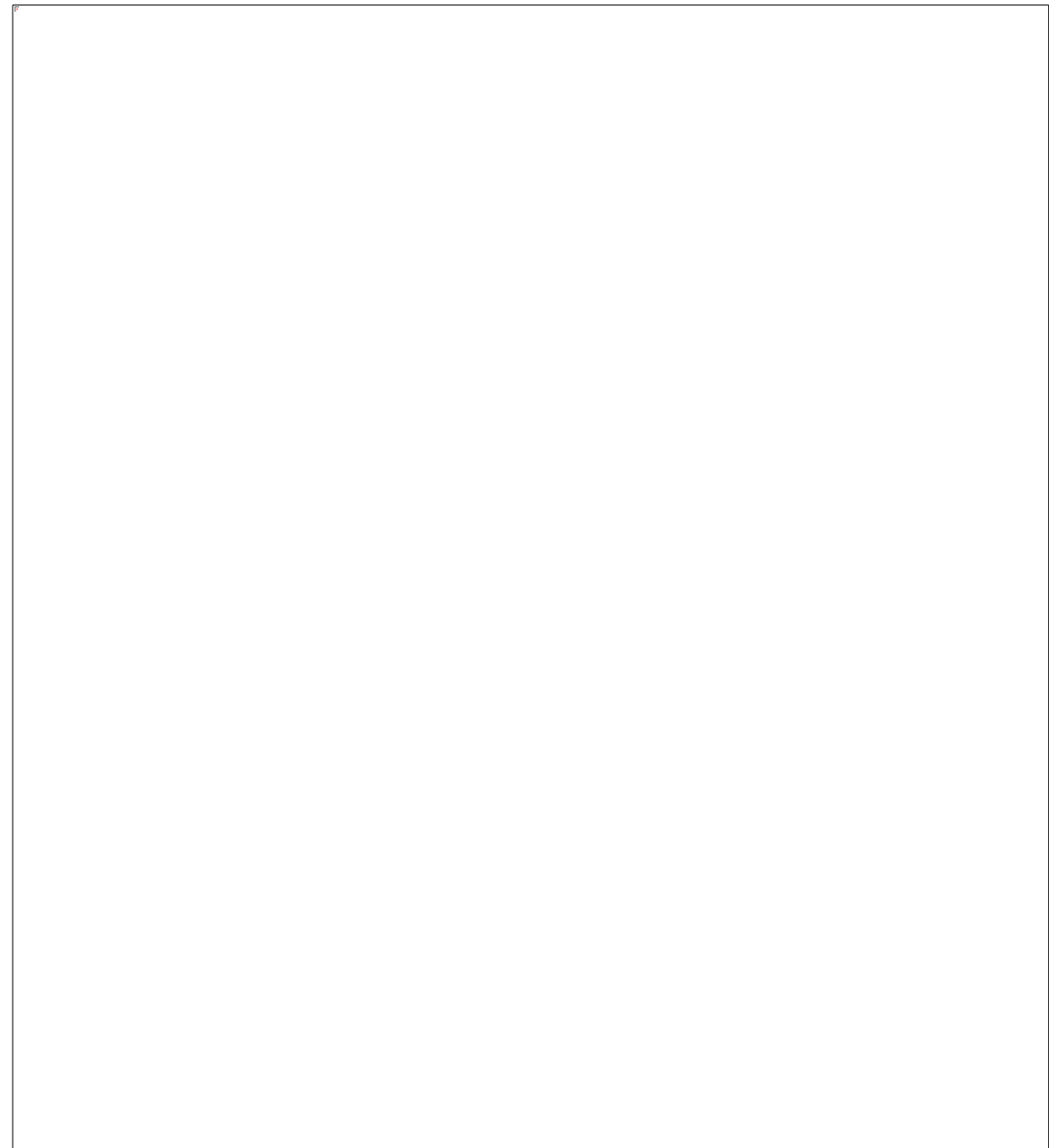
 Ehdotus purettavasta rakennuksesta

 40-luvun rakennuskanta

 50-luvun rakennuskanta

 60-luvun rakennuskanta

 Olemassa olevat polut ja vanhat tiet

Visiot kohderyhmille

Lapsiperhe:

Koe taide- ja salattu metsä

Toimintakeskus

- Taidemetsä
- Monikäyttöreitit
- Vanhan Kallen kinttupolku

Liikkuja

Koe virkistävä metsä

Toimintakeskus

- Vanhan Kallen kinttupolku
- Hiihtoladut
- Pyöräilyreitit
- Salattu metsä

Historian tietäjä

Koe Lataamon historia

Lataamo

- Lataamon ja toimintakeskuksen rakennukset
- Alueen historia yleisesti

Esimerkkejä kohderyhmien Lataamo-kokemuksesta

- Tutustuminen taidemetsään ruokailu levähdyspaikalla
- Retki Vanhan Kallen kinttupolun reitillä
- Paluun yhteydessä mehut ja kahvit latukahvilassa toimintakeskuksella

- Liikkuen metsässä hyödyntäen laajempia reittiyhteyksiä
- Ruokailu toimintakeskuksessa
- Osallistuminen kiipeilykurssille
- Viikottainen kävijä

- Alueen historia informaatio-tauluihin tutustuminen
- Tutustuminen taidemetsään
- Alueella samoilu
- Kahvi ja pulla toimintakeskuksella

Taide

Immersiivisyys

Metsä

Liikunta

Lataamon alueen historia

Toimintakeskus

Lataamo

Kokemukset

Koettavuus

Vaiheistus

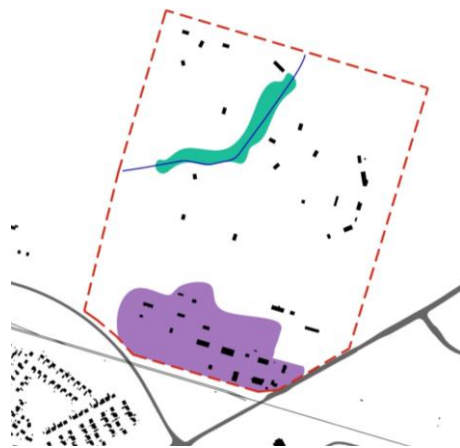
VAIHE 0:

- Viestintä ja tiedottaminen alueesta
- Kaupungin tilat
- Rakennusten purkaminen
- Alueen aidan purkaminen

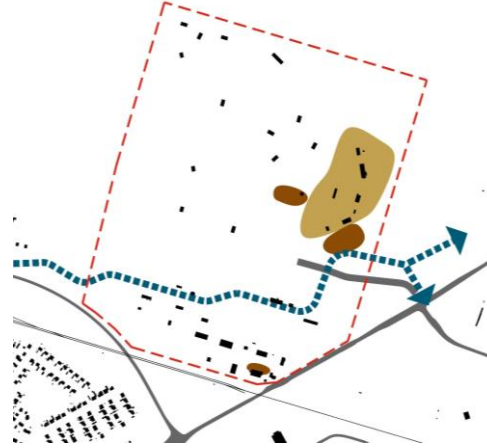
VAIHE 1:

- Museon säilytystilat
- Nykyinen liittymä
- Salattu metsän perustaminen
- Maastonmuotoilu rakennusten purkujätteestä

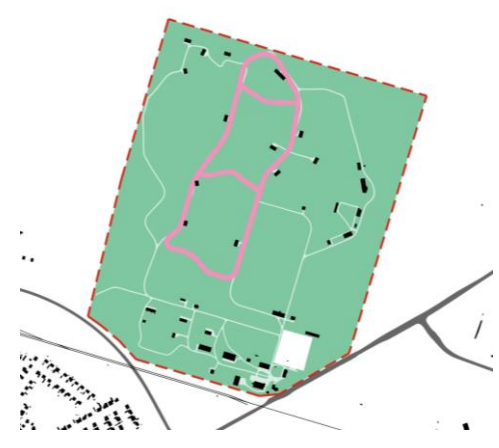
VAIHE 2:

- Liikenne ja pysäköinti
- Uusi liittymä
- Toimintakeskus

VAIHE 3:

- Taidemetsä

Ajatuksia kestävästä kehityksestä

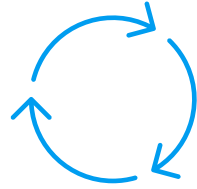
Hiilineutraalisuus

Kestävä liikkuminen

Älykäs liikkuminen; reittien uudelleensuunnittelu ja täydentäminen, kävely, hiihto ja pyöräliikenteen tukeminen, uudet liikkumispalvelut (shuttle buss sataman teollisuusalueelle)

Älykkäät energiaratkaisut

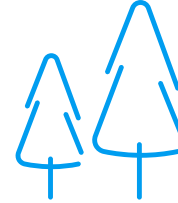
Uusiutuvan energian ratkaisut, käytön tehokkuus, strategiat

Resurssitehokkuus & kiertotalous

Rakentamisen kiertotalousratkaisut

Uusiomaarakentaminen esim. kumpujen muotoiluhiihto- tai pyöräilyreiteille betonimurskeesta, korjausrakentaminen, rakennusosien uudelleenkäyttö, alueelta saatavien purkumateriaalien käyttö taiteessa, tyhjillään olevien rakennusten uusiokäyttö ja hyödyntäminen taiteen lähteenä, sataman läheisyyden huomioiminen; materiaalit. Olemassa olevien verkostojen ja tiepohjien hyödyntäminen

Luonnon monimuotoisuus

Luontopohjaiset ratkaisut

Hulevesien hallinta, pohjavesialueen huomioiminen toimintojen suunnittelussa, luontopääoman vahvistaminen; Haukiojan varren metsän kehittyminen, metsänhoito ja harventaminen

Kulttuurinen & sosiaalinen kestävyys

Kulttuurinen kestävyys

Alueen historian ja rakennetun kulttuuriympäristön huomioiminen suunnittelussa; säilytetään rakennuskantaa ja tuodaan esiin alueen historiaa harkitusti. Yhteistyön ja kansainvälisyyden tukeminen; Ykspihlaja, Villa Elba

Tasa-arvoisuuden tukeminen

Esteettömyyden huomioiminen; esteetön taidepolku, eri aistien herättäminen. Vapaa pääsy, kaikilla tasavertaiset mahdollisuudet kokea ja nauttia. Eri ikäryhmien huomioiminen.

Maankäyttösuunnitelma

Maankäyttösuunnitelma

LATAAMON VIRKISTYSALUE ALUESUUNNITELMA 1:2000

KARTTAMERKINNÄT JA NYKYISET RAKENTEET

- Suunnittelualueen raja
 - Nykyinen rakennus
 - Vesialue
 - Korkokäyrä
 - Voimalinja
 - Rautatie
 - Merkitsemätön polku
 - Betonipolku (toimintakeskuksen rakennusten välillä)
 - 557 Rakennuksen kohdenumerointi
 - Info ja reittiopasteet (tuotantorakennus nro 539)
 - Maamerkki (voimala nro 541)
 - MUSEOTIE Tien nimi
- Valotaide
 - Talotaide
 - Ympäristötaide
 - Interaktiivinen musiikki
 - Autopysäköinti (asfaltoitu)

POHJAVESIALUE

- Poikkiviiva osoittaa rajan sen puolen, johon merkintä kohdistuu.
- Patamäen pohjavesialueen ydinalue
 - Patamäen pohjavesialueen läheisjuovavyöhyke

SÄILYVÄ JA ISTUTETTAVA KASVILLISUUS

- Väijästi kasvatettava metsä
 - Maisemahoitoalue
 - Avoin alue
 - Salattu metsä (kehittymään jätettävä viherkäytävä)
 - Säilytettävä puu
 - Säilytettävä kuusikujanne
- Pyöräliikenteen pääväylä, leveys 5 m (asfaltoitu, valaistu)
 - Pyöräliikenteen alueraitti, leveys 4 m (asfaltoitu, valaistu)
 - Monikäyttöreitit, leveys 5 m (kivituhka)
 - Monikäyttöreitit yhdisty
 - Taidereitti (esteetön monikäyttöreitit), leveys 5 m (kivituhka)
 - Puurakenteinen reitti, leveys 1,5 m
 - Pop Up luistelurata

ALUEVARAUKSET

- Kasuunin ja museon alue (aidattu, kameravalvonta)
 - Toimintakeskus (kameravalvonta)
 - Toimintakeskuksen laajennusvaraus ulkoaktiviteeteille
 - Graffitipuisto (kameravalvonta)
- POISTUVAT RAKENTEET
 - Purettava aitaverkko
 - Purettava rakennus (ks. vaiheistus)
- UUEDET RAKENTEET
 - Aita
 - Portti
 - Puomi
 - Levähdyspaikka tai penkki
 - Museon laajennus
 - Keinotekoinen mäki (ks. vaiheistus)
- UUEDET REITIT JA TIET
 - Autotie, leveys 6 m (asfaltoitu)
 - Huoltoreitti (ks. kaavio)
 - OLEMASSAOLEVIEN REITTIEN UUELLEENLIIJAUKSET
 - Hihtoreitti
 - Valaistu kuntorata
 - Vanhan Kallen kinttupolku

Koordinaatisto		ETRS-GK23	KORKEUSJÄRJESTELMÄ N2000
1:2000	1:2000	1:2000	1:2000
Terveystieteiden tutkimuskeskus		KOKKOLAN ENTINEN ASEVARIKKO	
ALUESUUNNITTELU		ALUESUUNNITTELU	
1:2000		1:2000	
RAMBOLL		MAS	
10.1.2024		10.1.2024	

Jatkosuunnittelu

Jatkosuunnittelussa huomioitavia asioita

- Tarkempi kuntoarvio suhteessa uuteen käyttötarkoitukseen säilytettävien rakennusten osalta.
- Pohjavesialueen vs. uudisrakentaminen
- Puustokartoitus säilytettävien olevien puiden osalta
- Kestävän kehityksen huomioiminen kaikissa toiminnoissa
- Pima-tutkimustarpeet infran rakentamisen alueella
- Suositellaan luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelman laatimista alueelle esim. luontoselvitysten yhteydessä. Suunnitelmalla pystytään ohjaamaan luonnon ja maiseman kehittymistä haluttuun suuntaan.

Museon säilytystilat:

- Jatkosuunnittelussa suoritettava värinämittaukset, jotta voidaan arvioida rakennuksen soveltuvuutta museon säilytystilojen käyttötarkoitukseen.
- Rakennemittaukset, jotta voidaan varmistaa talotekniikkatarpeiden ja käyttötarkoituksen soveltuvuus.
- Huomioitavia asioita jatkosuunnittelussa (neuvoteltava viranomaisten kanssa):
 - Nykyisten portaiden käyttöturvallisuus
 - Paloturvallisuus ja riittävät poistumistiet (tarvitaanko toinen poistumisporras)
 - VSS tarve

Bright
ideas.
Sustainable
change.

RAMBOLL